

Ганна Сафронова

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Для забезпечення якості професійної підготовки фахівця з використанням інноваційних технологій важливо за допомогою означених технологій навчити їх працювати в умовах, що постійно змінюються. Аналіз останніх публікацій засвідчив посилену увагу науковців до розгляду практичних і теоретичних засад забезпечення якості освіти [6–10; 17; 23–25; 29; 31 та ін.], використання інноваційних технологій [1–5; 11–16; 18–22; 26–28; 30; 32 та ін.].

Інноваційним процесом в освіті є сукупність послідовних, цілеспрямованих дій, спрямованих на її оновлення, модифікацію мети, змісту, організації, форм і методів навчання та виховання, адаптації навчального процесу до нових суспільно-історичних умов.

Якість підготовки фахівців забезпечується, коли в основу її змісту покладено: узагальнений об'єкт діяльності, типові завдання діяльності, виробничі функції та компетенції випускників, що формуються у процесі навчання. Принципи, за якими реалізується навчання на основі інноваційних технологій: нова організація освітнього процесу, що базується на принципі самостійного навчання студента; технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми, телекомунікації для подачі навчального матеріалу та спілкування.

Якість професійної підготовки фахівця забезпечують засоби навчання: підручники, навчальні посібники, дидактичні матеріали, технічні засоби, обладнання, навчальні моделі, стенди тощо; а також реальні об'єкти, виробництво, споруди. Загальноприйнятої класифікації засобів навчання, в тому числі й електронних, у педагогіці поки не розроблено.

У навчанні на основі інновацій засоби відрізняються своєю різноманітністю за формою представлення, функціональними можливостями та призначенням. За їх допомогою подається зміст у друкованих та електронних підручниках, електронних презентаціях, відеоматеріалах тощо. Засоби виконують функцію контролю та управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів (тести, тренажери, віртуальні лабораторні практикуми). Головним інтегрованим засобом навчання з використанням інноваційних технологій є дистанційний навчальний курс, який включає інноваційні ресурси, засоби спілкування, систему тестування, систему адміністрування.

Якість підготовки фахівців забезпечує самостійність, активність студентів, наявність у них достатньо високого рівня здатності до самоуправління, самоконтролю, самонавчання як сприятливих передумов, що забезпечують успішні навчальні результати в інноваційних умовах.

Аналіз особливостей професійної підготовки майбутніх фахівців дозволяє дійти висновку, що умови навчання з використанням інноваційних технологій здійснюють ефективний вплив на становлення особистісних та професійних якостей фахівця. Такі важливі особистісні якості, як здатність до самоорганізації, самоуправління, самонавчання, що забезпечують успішність у навчанні на основі інновацій, сприяють подальшому професійному становленню та зростанню фахівця. Якість підготовки фахівців забезпечує використання інноваційних технологій на рівні взаємодії викладача і студента.

Список використаної літератури

1. Лебедик Л.В., Вароді Я.І. Інноваційні технології підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Україна. Цивілізація. Том 5. Утвердження українського цивілізаційного простору : духовно-історичні передумови, сучасні тенденції та перспективи розвитку* / Карпатський університет імені Августина Волошина; Українська богословська академія ; редкол. : Бедь В.В. (гол. ред.), Гайданка Є.І. (відп. секр.), Урста С.В. та ін. Ужгород : Видавничий відділ КаУ, 2016. С. 282–294.
2. Лебедик Л.В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології 2017* : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М.М. Астаф'єва та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.
3. Лебедик Л.В. Інноваційні технології педагогічної підготовки магістрів економіки. *Вища освіта в контексті Болонського процесу* : збірник матеріалів міжнародної наук.-методичної конф. (Полтава, 18-21 листопада 2008 р.). Полтава : Видавництво «АСМІ», 2008. С. 425–430.
4. Лебедик Л. Інноваційні підходи до проектування освіти дорослих. *Інновації в освіті* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16-17 жовтня 2012 р.). К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. С. 223–225.
5. Лебедик Л.В. Інформаційні технології у педагогічній підготовці магістрів. *Новітні інноваційні освітні технології : проблеми, розвиток та досвід впровадження* : матеріали XXXVII міжвузівської наук.-методичної конф. (Полтава, 28–29 березня 2012 р.) : в 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2012. Ч. 1. С. 84–85.
6. Лебедик Л.В. Моніторинг якості педагогічного професіоналізму магістрів економіки. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. Додаток 2 до №3, том III (28). 2011. С. 129–135.
7. Лебедик Л.В. Моніторинг якості системи підготовки викладача вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К. : Гнозис, 2015. Додаток 1 до вип. 36, Том II (62). С. 465–473.
8. Лебедик Л.В. Моніторинг якості системи підготовки та підвищення кваліфікації викладачів вищої школи. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : збірник матеріалів II регіональної науково-практ. конф. (м. Тернопіль, Україна, 20 листопада 2018 року). / укладачі: Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. – С. 35–42.
9. Лебедик Л.В. Принципи вимірювання якості знань як результату навчання. *Abstracts second international summer school «Educational measurement : teaching, research and practice»*. 18–25 September 2010, Foros (Crimea, Ukraine). Nizhyn, 2010. С. 36.
10. Лебедик Л.В. Сучасні наукові підходи до якості підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу* : матеріали XLI Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 18-19 лютого 2016 р.). Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 200–203.
11. Лебедик Л.В. Особливості проектування інноваційних технологій навчання. *Дидаскал : часопис* / А. Бойко (гол. ред.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. Вип. 14. С. 104–107.
12. Лебедик Л.В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічні науки* : збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 71. С. 60–64.
13. Лебедик Л.В. Проектування форм педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 8 (177). С. 25–28.
14. Лебедик Л.В. Удосконалення форм педагогічної підготовки майбутніх магістрів економіки. *Журнал Київського університету ринкових відносин «Економіка, бізнес-адміністрування, право»*. 2018. Вип. 4. С. 290–300.
15. Стрельніков В.Ю., Брітченко І.Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.

16. Стрельников В.Ю. До проблеми складання тезаурусу інноваційних технологій навчання. *Вісник Київського національного ун-ту технологій та дизайну*. 2008. Том 1. С. 20–23.
17. Стрельников В.Ю. Дослідження якості педагогічної практики магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : вдосконалення змісту та організації практичної підготовки студентів* : мат. XL Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 25–26 лют. 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 76–78.
18. Стрельников В.Ю. Інноваційні технології навчання у вищій школі, орієнтовані на розвиток особистості студента. Методичні рекомендації для слухачів педагогічного факультету МППК. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2003. 23 с.
19. Стрельников В.Ю. Інноваційні технології навчання. Методичний посібник. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 31 с.
20. Стрельников В.Ю. Інноваційні технології навчання у контексті реалізації концепції «Нова українська школа». *Інноваційний розвиток вищої освіти : глобальний, європейський та національний виміри змін* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16–17 квітня 2019 року, м. Суми). Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. Том 1. С. 26–29.
21. Стрельников В.Ю. Інформаційні технології як стратегічний напрямок реформування системи вищої спеціальної освіти. *Теорія і практика навчання і виховання дітей з обмеженими фізичними можливостями : інноваційний підхід*. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 6–8 жовтня 2004 р. / Укл. Л.О. Хомич, Л.О. Федорович. Полтава : ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2004. С. 40–48.
22. Стрельников В.Ю. Кредитно-модульна система підготовки бакалаврів економіки. *Інновації в педагогічній освіті європейського простору*. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 27–28 вересня 2009 р. Полтава, 2009. С. 26–34.
23. Стрельников В.Ю. Критерії якості освітнього середовища в педагогічній системі М. В. Остроградського. *М. В. Остроградський видатний математик, механік і педагог*. Матеріали міжнар. конф., присвяченої 200–річчю з дня народження М.В. Остроградського 26–27 вересня 2001 року. Полтава : ПДПУ ім. В. Г. Короленка, 2001. С. 154–156.
24. Стрельников В.Ю. Критерії якості підготовки бакалаврів економіки. *Економіка, бізнес-адміністрування, право*. 2018. Вип. № 4(4). С. 301–308.
25. Стрельников В.Ю. Критерії якості підготовки фахівців у закладах освіти. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : зб. матеріалів II регіональної наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, Україна, 20 лист. 2018 року). / укл. : Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. С. 73–79.
26. Стрельников В.Ю., Лебедик Л.В. Інноваційні технології підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Актуальні проблеми та перспективи розвитку харчових виробництв, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу* : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20–21 листопада 2014 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 310–312.
27. Стрельников В.Ю. Основні категорії і поняття інноваційних технологій навчання. *Сучасна середня освіта : інновації, методологія, теорія, практика* : тези доповідей на міжрегіональній наук.-практ. конф., 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І.М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2014. С. 297–300.
28. Стрельников В.Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. Кн. 1. 295 с. ; Кн. 2. 230 с.
29. Стрельников В.Ю. Показники якості дидактичної системи згідно з вимогами ISO 9001. *Матеріали XXXII міжнар. наук.-метод. конф. «Якість вищої освіти : інтерактивні методи спільної навчальної діяльності викладачів і студентів»*, 29–30 березня 2007 року. Полтава : ПУСКУ, 2007. С. 154–155.
30. Стрельников В.Ю. Проектування професійно-орієнтованих інформаційних технологій у вищій школі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. / Редкол. : І.А. Зязюн (голова) та ін. Київ-Вінниця : ДОВ Вінниця, 2004. Вип. 6. С. 599–608.
31. Стрельников В.Ю. Система якості підготовки бакалаврів економіки за міжнародними стандартами ISO 9001:2008. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія»*. Вип. 94–96. К. : ВПЦ «Київський університет», 2010. С. 151–156.
32. Стрельников В.Ю. Теорії інтенсивного навчання майбутніх викладачів. *Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії* :

Володимир Сойка

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ

Для забезпечення якості підготовки викладача вищої школи до формування фахової компетентності майбутніх молодших спеціалістів у Технічному коледжі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя активно використовуються досліджені науковцями [див.: 1–20] критерії і показники рівнів професійної компетентності.

Зокрема, у публікаціях Л. Лебедик [3, с. 77–82; 4, с. 49–54; 10, с.167–177] визначені критерії сформованості професійної компетентності фахівців на основі положень критеріального підходу (у критеріях має фіксуватися діяльнісний стан фахівця-суб'єкта, нести інформацію про сутнісний характер його професійної діяльності, про ставлення і мотиви її виконання) і сутнісних характеристик професійної компетентності. Автор, розглядаючи структуру професійної компетентності викладача вищої школи як єдність його компонентів, оцінює її за компонентами, що також є й основними критеріями:

когнітивним – засвоєння знань професійних і суміжних з ними предметів, аргументоване обґрунтування власних думок щодо вирішення професійних ситуацій [4, с. 49–50; 20]; *діяльнісним* – рівень сформованості умінь викладача, ініціація навчання, активна і продуктивна участь у спільному навчанні; корекція власної поведінки; адекватна самооцінка значущості своєї участі у спільній навчальній роботі; *особистісним* – ступінь сформованості професійно важливих якостей особистості викладача вищої школи.

Зміст критеріїв рівнів професійної компетентності викладачів вищої школи має прояв у відповідних показниках. Ось якими є параметри запропонованих критеріїв. *Когнітивний критерій* передбачає засвоєння фахівцем фахових знань для вирішення професійних ситуацій, аргументоване обґрунтування власних думок щодо вирішення професійних ситуацій, відповідає сучасним вимогам до фахівців стосовно швидкої адаптації у змінних і складних професійних діях [4, с. 49–50].

Діяльнісний критерій щодо ініціації навчання, активної і продуктивної участі у спільному професійному навчанні є системою потреб, цілей, мотивів, які змушують фахівців оволодівати фаховими знаннями, усвідомлено ставитися до навчання, бути суб'єктом процесу навчальної діяльності. Щодо адекватної самооцінки значущості своєї участі у спільному навчанні і корекції власної поведінки, діяльнісний критерій спрямований на усвідомлення ступеня своєї участі в означеній діяльності, критичне ставлення до якості одержуваної ним освіти, самоаналіз рівня власної компетенції як фахівця.

Особистісний критерій є системою вимог до належного рівня професійно важливих якостей особистості студента, основними показниками якого є такі професійні якості особистості: *якості креативності й інтелекту* – передбачливість; гнучкість; широта наукового світогляду; різноманітність оцінювання явищ і подій; готовність сприйняти нову незвичну інформацію; вміння розуміти й оцінювати події через причинно-наслідкові зв'язки; орієнтація на суттєві, об'єктивно необхідні ознаки явищ і подій тощо; *якості, що пов'язані зі ставленням до праці* – уважне ставлення до обов'язків, працелюбність, творчість у роботі; *якості, що характеризують загальний*